

Een dak leg je niet zomaar

Dat werd ons verteld toen we aankwamen op onze bestemming. Wij, zestien Vlamingen en een Vlaams-Boliviaanse, bevonden ons in een dorpje midden in de Boliviaanse Andes. Marcavi, 4 000 meter hoog. Gelukkig waren we toen het stadium van de hoogteziekte al voorbij.

Maar een dak leg je dus niet zomaar. Je legt een dak als het regent, zodat je weet waarom. En wij waren aanwezig bij de ceremonie.

Het was niet de eerste keer dat we een ritueel mochten bijwonen, maar net als de vorige keren beseften we weer hoe *anders* dit was. Als toerist zouden we zoiets nooit hebben mogen zien. Maar wij waren geen toeristen, tenminste geen gewone, en de mensen aanvaardden ons. Ze waren blij als we hen bezochten. En wij, net wij, die zo verwend waren, die zoveel rijkdom kenden, mochten hun rituelen bijwonen.

Marcavi was een klein dorp, zelfs naar Boliviaanse normen. Maar de ontvangst was overweldigend. De inwoners wachtten ons op in hun beste kleren en iedereen, maar dan ook iedereen, was aanwezig. Er was een gemeenschapshuis, dat zowel gebruikt werd voor vieringen, als voor de inseminatie van de schapen. Naast dat huis werd er een nieuw huis gebouwd. Alles was klaar, behalve het dak.

En net toen wij aankwamen begon het te regenen, dus was dat het gepaste moment om het dak te leggen. Het feit dat we erbij mochten zijn, hadden we uitsluitend aan Mia te danken. Zij was het die al jaren in Bolivia woonde, en die de hele reis mogelijk had gemaakt. Zij stelde ons voor in de dorpen die we bezochten. Zonder haar had dat niet gekund. Dan hadden we nooit het echte Bolivia gezien.

Normaal worden de ceremonies uitsluitend door de dorpsbewoners zelf uitgevoerd. Maar deze keer mochten wij meer dan kijken, we mochten ook deelnemen.

De eerste stap was het offeren van een schaap.

Wij hadden nog nooit gezien hoe een dier geslacht werd, en het idee alleen al deed ons gruwelen. Het was voor ons -voor mij- iets ondenkbaars. En toch wou ik dit zien. Ik had het nooit voor mogelijk gehouden, maar ik wou zien hoe dat schaap geslacht werd. Ik ben blijven kijken. Ik heb gezien hoe het schaap werd vastgebonden, hoe het mes werd bovengehaald. Ik heb het schaap in de ogen gekeken, en ik herinner me nog steeds die blik. Geen angst, maar berusting. Dit dier wist dat het ging sterven, en toch spartelde het niet. Het maakte geen geluid en het was niet bang.

Ik kon niet toekijken toen ze het dier doodden, maar ik heb het bloed gezien. Ik heb gezien hoe ze de keel verder opensneden. Ik heb de laatste stuiptrekkingen gezien, en me afgevraagd of het wel echt dood was. En ik bleef kijken.

Later vroegen ze mij: 'Waarom?'. Omdat ik het wou zien. Ik wou dit beleven. Anders zou ik me de rest van mijn leven schuldig voelen. Daarom.

Niet iedereen van onze groep bleef kijken. Maar voor het vervolg waren we er allemaal.

We hadden al in verschillende dorpen gerstenat gekregen. De Andesbewoners zijn er dol op, maar wij dronken enkel uit beleefdheid. En zelfs dan dronken we zo weinig mogelijk.

Dit gerstenat kregen we ook nu weer. Het bloed van het schaap werd op de vier hoeken van het huis gesprend, als bescherming tegen de slechte geesten. Ons werd gevraagd een beetje van het gerstenat aan la Pachamama, Moeder Aarde, te schenken. Dus dat deden we. Het gerstenat werd rond het schaap uitgedronken.

Tenslotte kwam de coca. Dit is waarschijnlijk het meest typische aan elk ritueel. Coca is heilig. Uit de smaak wordt afgeleid of de geesten goed- of slechtgezind zijn. Voor ons smaakte alle coca bitter, maar we antwoordden 'zoet'. De toorn van de geesten moest niet onnodig opgewekt worden, zeker niet door enkele Vlamingen die over de geesten niets weten.

De coca was zoet. Het dak kon gebouwd worden, want het regende nog steeds. En daar dient een dak voor, om de regen buiten te houden.